

7. Мартюшева Л. С. Фінансова безпека підприємств; конспект лекцій / Л. С. Мартюшева, Т. Б. Кузенко, О. Ю. Литовченко. – Харків: Вид. ХНЕУ, 2008. – 140 с.

Петришин В.А.

студентка;

Мацьків Р.Т.

кандидат економічних наук, доцент,

*Івано-Франківський національний технічний університет
нафти і газу*

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНІХ ЕФЕКТІВ ЯК СКЛАДОВА РЕГУЛЮВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

У країнах з розвинутою економікою принципи корпоративної соціальної відповідальності реалізуються практично всіма підприємствами у різних сферах. Сприяють цьому процесу і сформовані підходи держави до його регулювання. В часи значної глобалізації економіки і необхідності швидкої та ефективної інтеграції України в цей процес розробка та реалізація підходів державного регулювання корпоративної соціальної відповідальності підприємств є особливо актуальною.

Оскільки функціонування будь-якого підприємства характеризується його впливом на зовнішнє середовище, тобто зовнішніми ефектами, то, з нашої точки зору, регулювання КСВ доцільно пов'язувати з існуючими механізмами впливу держави на інтерналізацію екстерналій.

Як правило, державне регулювання пов'язане із нейтралізацією негативних зовнішніх ефектів і реалізується через такі заходи:

1) пряме регулювання діяльності фірм або індивідів. Воно, як правило, проявляється через обмеження негативного екологічного впливу на навколишнє середовище. Однак, подібні заборони найчастіше дають менший ефект, ніж передбачається;

2) у вирішенні проблеми контролю за забрудненням навколишнього середовища використовується також законодавчий підхід, що спирається на Цивільний кодекс. Приймаються закони про охорону навколишнього природного середовища,

встановлюється юридична відповідальність за екологічні правопорушення;

3) більш ефективним заходом є введення податку, що коригує вплив негативних зовнішніх ефектів (податок Пігу). Оподаткуванню підлягає діяльність, яка призводить до негативних екстерналій. Розмір податку визначається зовнішніми витратами на кожну одиницю виробленої продукції і обсягом виробництва.

Введення коригувального податку означає:

- встановлення ціни на забруднення;
- розподіл забруднення серед підприємств, у яких найбільш високі витрати по зменшенню шкідливих викидів;
- стимулювання діяльності підприємств з освоєння нових технологій, підвищення ефективності виробництва і скорочення обсягу виробництва до соціально-оптимального рівня;
- залучення урядом коштів, необхідних для проведення заходів з охорони навколишнього середовища.

4) держава застосовує також процедуру екологічного аудиту, який означає перевірку і оцінку дотримання суб'єктом господарської й іншої діяльності вимог у сфері охорони навколишнього середовища (нормативів, міждержавних стандартів) [1, с. 255].

Як представлено у переліченому, державне регулювання зовнішніх ефектів є досить обмеженим і не надто ефективним. Тому, з нашої точки зору, КСВ можна вважати одним із ефективних способів інтерналізації зовнішніх ефектів, який дозволяє не лише компенсувати негативний вплив господарюючої структури на зовнішнє середовище, а й отримати додаткову вигоду для підприємства від позитивних зовнішніх впливів. А значить, й інструменти державного регулювання КСВ можна долучити до тих, які вже регулюють зовнішні ефекти.

В країнах ЄС питання щодо впровадження принципів КСВ у практику державного регулювання підприємницької діяльності вже давно набуло міждержавного значення. Його правову основу нині складають Декларація прав людини (1948 р.), Пакт ООН про економічні, соціальні та культурні права (1966 р.), 185 Конвенцій та понад 200 Рекомендацій МОП, Європейська соціальна хартія (1966 р.), конституції та інші законодавчі акти країн. Визначальною ініціативою сучасного громадянського суспільства є Глобальний договір ООН, започаткований у 2000 році, у якому проголошено основні принципи соціально відповідальної поведінки

підприємництва. В Україні рух за приєднання до Глобального договору набув організаційно-правового оформлення за підтримки Програми розвитку ООН у 2006 році, коли керівники 56 компаній та неурядових організацій, серед яких була і федерація профспілок України, підписали угоду про приєднання і взяли на себе зобов'язання дотримуватися його положень та публічно звітувати про результати своєї соціальної діяльності. На початку 2014 р. учасників Глобального договору стало вже близько 150 і цей процес триває [2].

Попри те, що господарюючі структури декларують впровадження принципів КСВ та значного практичного поширення в Україні вони поки не набули. І однією з причин такої ситуації, з нашої точки зору, є недостатньо ефективне державне регулювання. В Україні вже є певні починання в цьому напрямку. На сьогодні розроблено цілий ряд міжнародних стандартів, які регулюють діяльність підприємств у сфері КСВ. Одним із таких документів є ISO 26000 «Керівництво із соціальної відповідальності», який вступив у дію ще 1 листопада 2010 р. [3]. Він призначений для використання організаціями усіх типів, у державному і приватному секторах, в розвинених країнах і країнах, які розвиваються, а також у країнах з перехідною економікою. Документ покликаний допомогти побудувати роботу соціально відповідальним чином, чого усе більше вимагає суспільство. ISO 26000 містить добровільні рекомендації, а не вимоги, і тому не використовується в якості стандарту сертифікації, як управлінські стандарти ISO 9001:2008 та ISO 14001:2004. Разом з тим його реалізація є надзвичайно важливою, оскільки саме концепція соціальної відповідальності є одним із ключових інструментів реалізації сталого розвитку. Сталий розвиток бізнесу означає не тільки надання товарів і послуг для задоволення клієнта, але й здійснення діяльності без шкоди для навколишнього середовища, а також соціально відповідальним чином. Така вимога йде від клієнтів, споживачів, урядів, асоціацій і громадськості в цілому. Відповідно, державна підтримка широкого впровадження ISO 26000 дасть можливість не лише сприяти сталому розвитку, а й забезпечити ефективне регулювання негативних зовнішніх ефектів. Наслідком таких заходів, з нашої точки зору, є сталий розвиток національних суб'єктів господарювання у довгостроковій перспективі, який виступає гарантом стабільності зайнятості населення країни, поповнення державного бюджету,

зниження рівня соціальної напруги й пов'язаних з нею додаткових витрат держави.

Список використаних джерел:

1. Николаева И.П. Экономическая теория: Учебник / И.П. Николаева. – М.: Издательско-торговая корпорация «Дашков и К°», 2013. – 328 с.

2. Регіональні ЗМІ визначили критерії ефективності КСВ проектів українських компаній. – Режим доступу: <http://csrjournal.com/2426-regionalni-zmi-viznachili-kriteriyi-efektivnosti-ksv-proektiv-ukrayinskix-kompanij.html>

3. 1 листопада вводиться ISO 26000 керівний стандарт із соціальної відповідальності. – Режим доступу: http://www.csm.kiev.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=633%3A1-iso-26000-&catid=41%3A2009-10-16-12-08-07&lang=uk